

Socialstyrelsen

Avdelningen för regler och tillstånd

Att: Katrin Westlund

106 30 Stockholm

Remissvar – Remiss nya föreskrifter om förebyggande och behandling av undernäring

Dnr 63643/2012

Svensk Förening för Klinisk Nutrition (SFKN), en sektion inom Svenska Läkaresällskapet, vill gärna framföra nedanstående synpunkter på detta förslag till föreskrifter.

Det är vanligt med undernäring kopplat till sjukdom, särskilt hos äldre med kronisk sjukdom. Detta upptäcks tyvärr ofta sent i förloppet och behandlas blir då fördröjd. Följden av detta blir sämre livskvalitet för den enskilde patienten och ökade kostnader, framför allt inom vård och omsorg av den äldre befolkningen. Undernäring vid sjukdom har således allvarliga konsekvenser både för sjukdomsförlopp och för samhällsekonomi. Forskningen på området är trots detta eftersatt i ett nationellt och internationellt perspektiv. Det finns även historiskt en svag internationell samsyn på begrepp och terminologi inom området. Det är därför välkommet att Socialstyrelsen inkluderat terminologi för nationellt bruk i sin vägledning ”Näring för god vård och omsorg - en vägledning för att förebygga och behandla undernäring” (2011).

SFKN uppskattar mycket att Socialstyrelsen har under lång tid arbetat för bättre näringsrutiner i vård och omsorg. År 2000 publicerades rapporten ”Undernäring i vård och omsorg, prevention och behandling” där det poängterades rätten till adekvat nutrition efter varje patients behov. Socialstyrelsen har också bidragit till utvecklingen genom att förmedla stimulansbidrag till Sveriges kommuner, och genom kunskapsunderlaget ”Näring för god vård och omsorg - en vägledning för att förebygga och behandla undernäring”(2011). De föreslagna föreskrifterna är en logisk följd i denna utveckling.

Undernäring är även viktig i fråga om patientsäkerhet. Säker vård med god kvalitet måste baseras på att alla patienter blir bedömda med hänsyn till deras risk för undernäring, att orsakerna till undernäringen identifieras och att korrekt näringsterapi ges, och att allt detta också följs upp på ett strukturerat sätt. Undernäring ingår sedan 2011 även i SKL:s prioriterade patientsäkerhetsområden.

Otillräcklig kunskap hos personal, oklar ansvarsfördelning, avsaknad av rutiner och bristfällig kommunikation mellan vårdgivare kan medföra bristande kvalitet i diagnostiken och behandling vid nutritionsproblem. Det är glädjande att förslaget till föreskrifter klart markerar olika vårdgivares ansvar. Undernäring är resultatet en kontinuerlig process som i de flesta fall pågår under mycket lång tid. För patienten är det väsentligt att byte av vårdgivare inte inverkar på möjligheterna till adekvat bedömning och vid behov behandling av eventuella nutritionsproblem.

Behandlingsforskningen på detta område kompliceras av grundläggande skillnader i (multipla) effekter av näringsämnen jämfört med t ex läkemedelsbehandling, och konsekvenserna av detta för design och tolkning av interventionsstudier. Det är vetenskapligt svårt att särskilja effekter av sjukdom från effekter av undernäring i sig. I praktiken för patienten är detta mindre väsentligt, eftersom samtidig undernäring negativt påverkar kliniskt förlopp. Det finns numera också internationellt etablerade evidensbaserade riktlinjer för nutritionsbehandling vid många tillstånd.

Obehandlade kontrollgrupper kan inte längre etiskt försvaras vid etikprövning av nutritionsinterventioner. SFKN ser införandet av rutiner i enlighet med förslaget till föreskrifter som en möjlighet för mer strukturerad diagnostik, behandling och uppföljning av nutritionsproblem i vård och omsorg, de aktiviteter som ryms i begreppet nutritionsomhändertagande. Detta kan i sin tur stimulera behandlingsforskningen på området.

SFKN instämmer i de bedömningar som görs i remissunderlagets konsekvensanalys. Med rutiner ökar möjligheterna att förebygga vårdskador för patienter och enskilda.

Initiala kostnader att införa nya rutiner beräknas bli högst måttliga, och troligen belasta verksamheter som i dagsläget har en bristande rutiner. Samhällets minskade kostnader för undernäring bedöms av SFKN vida överstiga kostnaderna för framtagande av rutiner för förebyggande av undernäring. Dessa rutiner kan förhoppningsvis på sikt minska riskerna för ojämlik vård och minska problemen med att fördela kostnader för undernäring mellan vårdgivare. SFKN instämmer också i att de största vinsterna bedöms vara minskat lidande hos dem som drabbas av undernäring på grund av bristande rutiner i vård och omsorg.

Sammanfattningsvis ser SFKN positivt på införandet av de föreslagna föreskrifterna, som vi bedömer vara av stor betydelse för en fortsatt utveckling mot jämlik vård av hög kvalitet.

Svensk Förening för Klinisk Nutrition SFKN

genom Lars Ellegård

vetenskaplig sekreterare